Михалівецька кафедрала оновлена

10 липня ц. р. в Михалівцях відбувались три святкові події — освячення оновленого обмальованого кафедрального храму, свято слов'янських равноапостолів св. Кирила і Мефодія та іменини Владики Кирила.

І хто був би подумав перед 30 роками, що тут, на цьому місці, в бувшому осередку нашого рабства, де хитрі латинські редемптористи, маскуючись східним обрядом і руською мовою, баламутячи людей, копали гріб решткам Православ'я на сході, що саме тут оживе і проросте те придушене кирило-мефодіївське сім'я.

По освяченні храму, виконаного єпископом Кирилом з духовенством, відбулась св. Літургія. Служив її Владика, три священики і два богословці. Проповідь на тему свята оголосив о. Коцо.

Слово про жнива сказав о. прот. Хома. Звернув особливу увагу на жнива духовні, яким потрібні все дальші робітники. Ряди слугів Божих треба поповнювати новими силами. Він одночасно поздоровив Владику Кирила з нагоди його іменин і зажелав йому від імені віруючих і від свого імені багато здоров'я, щастя й успіхів в керуванні Церквою.

Владика оцінив значення сьогоднішнього торжества і висловив радість, що вдалась добра справа. Радість з відновленого вимальованого храму, що красується чистотою і велебністю. Він подякував всім, що доклали своїх сил для успіху цього діла.

З почуттям добре виконаної праці з словом звернувся до вірників і настоятель кафедрального храму о. Горкай.

Торжества закінчились мируванням з вечернею.

Андрей Малина.

Слідуючий номер вийде 2 жовтня 1977 р.

Видає: Православна церква в Чехословаччині у ЦВ у Братіславі. — Редакція: Пряшів, вул. ім. Словацької республіки рад, № 1 Тел.: 313-79. Керує редакційна колегія. Відповід. редактор проф. Др. Стефан Пружинський, технічний редактор прот. Р. Ференц. — Виходить 12 раз у рік. — Друкують Дукельські друкарні, н. п. Пряшів. Річна передплата — 12 Кчс, один номер — 1 Кчс. Річна передплата для закордону — 2 долари. — Поширює ПГС. Замовлення приймає кожний поштамт і листоноші. Закордонні замовлення треба надсилати на адресу PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Дозволено постановою SÚTI 15/10 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu: 49 894.

ЗАПОВІТ СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ

РІК ВИДАННЯ XX. МІСЯЧНИК ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ № 9/1977

ВІСТІ

● ПРАГА. Міністр культури Словацької Соціалістичної Республіки Мирослав Валек назначив першого липня 1977 р. позачерговим доцентом Православного богословського факультету в Пряшеві прот. д-ра Ярослава Шуварського, заступника канцеляра нашої Церкви. Поздоровляємо.

● На запрошення архієпископа Фінляндської Православної Церкви Владики Павла прот. д-р Ярослав Шуварський від 28 травня до 8 червня ц. р. побував на святкуваннях 800-річчя Православної Церкви у Фінляндії.

● 15 червня 1977 р. в Празі відбулась прес-конференція з делегатами Всесвітньої всерелігійної конференції «За тривалий мир, роззброєння і справедливі відносини між народами», в якій взяв участь наш Владика Митрополит Дорофей.

● БУХАРЕСТ. Від 15 до 19 червня ц. р. відбулось тут засідання Міжнародного секретаріату Християнської Мирної Конференції. За нашу Церкву у засіданні взяв участь прот. д-р Ярослав Шуварський, заступник генерального секретаря ХМК. По засіданні приєднався до нашої делегації, що приїхала на вибори нового Патріарха Румунської Православної Церкви Його Блаженства Юстина. (Конкретнішу інформацію про засідання в Бухаресті публікуємо на іншому місці).

● ПРАГА. Регіональне об'єднання Християнської Мирної Конференції влаштувало 22 червня 1977 р. зустріч представників членських церков Регіонального об'єднання ХМК в ЧССР, деканів богословських факультетів, керівників мирних, ідейних і пресових відділів з делегатами, що взяли участь у Всесвітній конференції релігійних діячів у Москві. За нашу Церкву взяли участь: Владика Митрополит Дорофей, проф. д-р А. Мигальов і прот. д-р Я. Шуварський.

● 6 липня 1977 р. Владику Митрополита відвідали священик Церкви Христової в Японії Осама Нагаі і професор Пресвитеріанської семінарії в Токіо пані Гаруко Нагаі. Владика Митрополит інформував їх про історію і сучасний стан Православної Церкви в Чехословаччині.

● ЖЕНЕВА. На запрошення Всесвітної Ради Церков від 17 до 24 липня ц. р. прот. доц. д-р Я. Шуварський взяв участь у засіданні комісії «Суб Уніт III» — відновлення і життя церковних приходів. Також взяв участь на IX Загальних зборах Синдесмос в Шамбезі поблизу Женеви.

Слово на празник Різдва Пресвятої Богородиці

Величаєм Тя, Пресвятая Діво, і чтем святыя Твоя Родители і всеславноє славим Рождество Твоє.

Сьогодні радісне й величне в нас свято: пам'ятка народження Пречистої Діви. Сьогодні приходить на світ жінка, предсказана ще в раю. Сьогодні Адам і Єва веселяться, бо родиться Та, якої Син зітре голову дияволу. Отже, з народженням Пречистої Діви наступає для людського роду нова епоха, новий завіт, початок нашого спасіння.

Св. Отці, нічого в тому дивного, не находять слів, щоб висказати свою радість з приводу народження Пресвятої Діви. І так св. Андрей Критський, автор відомого великого покаянного канону, що співається в Православній Церкві під час Великого посту, славить Пресвяту Діву такими словами: «Нинішній празник є для нас початком усіх празників. Є він дверима ласки і правди. Нині прикрашений (створений) є для Спасителя всіх одушевлений храм і творіння його готовиться стати божественним помешканням свого Створителя». А св. Йоан Дамаскин у своєму слові на празник Пресвятої Діви відзивається так: «День Різдва Богородиці є днем всесвітньої радості, бо через Богородицю весь людський рід обновився і скарб праматері Єви перемінився в радість . . .»

За прикладом св. Отців Церква наша закликає всіх нас до радості: «Адаме обновися і Єво возвеселися, пророки й апостоли ликуйте, і всі праведники тіштеся, загальна сьогодні радість і ангелам і людям, бо сьогодні з праведних Іоакима та Анни родиться Богородиця». Так співає сьогодні Церква, мати наша: «Всечесное Твоє рождество, Пресвятая Діво чистая. Ангелов множества на небеси й чоловіческий род землі ублажает, як мати бысть Творця всіх Христа Бога. Того молише о нас не пристай, молися, іже на Тя упованіє по Бозі положших, Богородице всепітая і неіскушобрачная».

Дорогі во Христі! За прикладом св. Отців і нашої св. Православної Церкви й ми прославляємо народження Божої Матері. Із глибин душі кличмо сьогодні: «Радуйся человіческий соборе. Радуйся Господній храме. Радуйся горо святая. Радуйся Божественная трапезо. Радуйся світильнице світа. Радуйся славо православних чистая . . . Радуйся Маріє, Мати Христа Бога. Радуйся пренепорочная. Радуйся приближеніє Божественного хліба. Радуйся купино неопалимая. Радуйся всіх надеждо.»

Родичами Пресвятої Діви були праведні Іоаким й Анна. Притча каже, що праведний Іоаким походив з царського роду Давида, з покоління Іуди. А св. Анна мала своїм предком первосвященика Арона, Мойсеєвого брата. Тим предсказувалось, що Син Приснодіви Марії буде нашим справжнім Царем і Первосвящеником по віки.

Праведні Іоаким й Анна довгий час були бездітні. Вони гаряче молили Бога послати їм Дитя, що його вони обіцяли віддати на службу Богу при Єрусалимському храмі. Всевишній вислухав їхніх молінь і послав їм Дитину, що її вони назвали іменем Марія — Невіста. Марія є Невістою в найповнішому значенні того слова. Вона є Дівою і одночасно матір'ю. В ній відбиваються

найкращим способом всі чесноти найпобожніших жінок. Вона є тою невістою, що її бачив у своєму Об'явленні св. Іоан Богослов: «І з'явився на небі великий знак: жінка одягнена в сонце, а місяць під її ногами, а на її голові знак вінок з дванадцяти зірок» (12, 1). Тому св. Церква співає в акафісті на честь Богородиці: «Радуйся невісто неневістная».

Пречиста Діва народилася в Назареті. Назарет (по-арабськи Назіра) значить тільки те, що квітка Галілеї. Так назвали араби це містечко через його чудесне і чарівне положення. Назарет лежить в прекрасній долині, окружений з усіх сторін горами. З південно-східних склонів гори витікає бистрий потік, що пливе на південь. Виноград, оливні дерева, величезні кактуси окрилюють містечко. Куди глянеш, прекрасні види, а в самому містечку панує лад, тишина, спокій, мир Божий.

Коли прийшла повнота часу, предсказана пророком, з'явилась на світі, саме в Назареті, ця чудесна Дитина, що згодом мала стати Матір'ю Бога. Ця квітка райська принесла своїм старенькими батькам велику радість. Раділи їхні кревні й сусіди. Вони численно зійшлися до гарно прибраної хатинки, щоб по припису Мойсея чотирнадцятого дня надати їй ім'я, предсказане ангелами.

Велика радість була не тільки на землі, але й на небі. З приємністю глядів на ту Дитину Господь Бог. Отець вселенної, бо бачив в ній храм, в якому мав поселитись Син Божий. А й Син Божий радів, бо кращої матері на землі не було, немає і ніколи не буде. З ніжною любов'ю глядів на цю благодатну Дитину Святий Дух, бо Він мав отінити Пречисту і за його ласкою мав прийняти на світ наш найдорожчий Спаситель. Марія мала стати справжнім небом і храмом Божим, бо з неї мав народитися наш Спаситель — Бог-Слово.

Невисказано людською мовою раділи ангели. Це ж приходила на світ Цариця небес, чесніша від Херувимів, і славніша без порівняння від Серафимів, та всіх ангельських хорів та праведників. Радів увесь світ, вся вселенна, бо родилась найкраща дочка, найкращий плід людського роду, найвище творіння Божої доброти й могутності.

Дорогі в Христі! Спішім сьогодні з поколінням до Матері Божої. Вона не тільки Матір Божа, але й матір всіх людей. За всіх Вона безустанно молиться Господу Богу. Тішмося такою Заступницею перед Божим престолом. Прославляймо в піснях та молитвах Пречисту Діву, бо така воля Божа. Цю славу передбачала сама Пречиста, коли співала пісню: «Велай душе моя Господа, се бо от нині ублажать мя всі роди . . .»

Легенда говорить, що один святий бачив відкрите небо й Гос-

пода на престолі й багато ангелів і святих кругом престола. Але ніде не видно було Пресвятої Діви. Зачудований святий спитав св. апостола Петра: «А де ділась Пресвята Діва?» **На те почув таку відповідь:** «Пречиста Діва Марія ходить по землі й збирає людські сльози, щоб їх представити Всевишньому . . .»

Тож з упованням звертаймось до Пречистої й молім її про заступництво у всіх наших потребах душі і тіла. Благаймо її словами церковної молитви: «Не імами іния помощи, не имам іния надежды, разві Тебе, Пречистая Діво! Ти нам поможи, на Тебе надіємся, і Тобою хвалимся: Твої бо єсми раби, да не постидимся».

Прот. КАРПЯК Іларіон.

Слово Преподобного Ефрема Сирина на Честный и Животворящий Крест

Всякий праздник и всякое деяние Господа нашего Иисуса Христа — нам верным спасение и похвала. Но похвала похвал — крест, но праздников праздник — когда принесен был в жертву за нас Христос (1 Кор. 5,7), лучше же сказать, когда востал из мертвых Агнец Божий, вземляй грех мира (Ин. 1, 29). Это — госпожа и царица праздников.

Но и все другие праздники святы и досточестны и, различаясь между собою во славе, осияваются блистанием Божества. Достойным же образом чтит и верно празднует их ревнитель заповедей Божиих, а нечистые и оскверненные грехами и в праздник не празднуют. Прекрасный и богоугодный праздник — покаяние со слезами, воздержание от грехов, познание Бога и вожделение вечных благ. Когда так празднуют, и на небесах бывает радость, и Церковь веселиться и ликует, и созывает всех праведных, говоря: радуйтесь со мною, яко сын мой сей мертв бе прегрешениями и оживе покаянием (Лк. 15,24). Прекрасный и богоугодный там праздник, где сопразднует Христос, где совершаются Его празднества и чествуются Божественные Писания. Христос же сопразднует там, где празднующие соединены во имя Его любовию, без всякой вражды и без всякого лицемерия. Христос сопразднует там, где прислуживают нищим, где утешают сирот, где упокоевают странников. Христос сопразднует там, где чествование Богу во псалмех и пениих и песнех духовных (Еф. 5,19). Так празднующие соединены во имя Его. Посреде их, по обетованию (Мф. 18, 20), обретается Христос. Поелику же Владыка посреде их, то никто не делает им вреда.

Так, будем чествовать Господни праздники не пышно, но примерно. Не будем увенчивать преддверия, составлять лики, украшать лица, нежить слух свирелями и гуслями, облекаться в легкие ризы и блеск золота. Не будем праздновать козлогласовании и пиянствы (Рим. 13, 13). Не разоряй дела Божия ради снеди, не

нарушай Божия священнослужения ради ненасытнаго чрева. Но предоставим сие тем, им же бог чрево и слава (Флп. 3, 19). Мы же все вкупе, малые и большие, мужи и жены, и монахини будем чествовать Господни праздники, как научены, по-христиански и благочестно, во псалмех и пениих, и песнех духовных . . . Сень законная прешла, процвела же истина, как слышим от Апостола, который говорит: древняя мимоидоша, се была вся нова (2 Кор. 5, 17). Идольская лесть упразднена, смерть лишена своей добычи, пленники ада изведены, многобожие сокрушено, человек освобожден, воцарился Бог, веселится тварь, властвует крест, которому поклоняются все племена и народы, колена и языки, которым хвалимся, говоря с блаженным Павлом: мне да не будет хвалитися, токмо о кресте Господа нашего Иисуса Христа (Гал. 6, 14). Посему и на двери наши, и на чело, и на очи свои, и на уста, и на перси наложим себе сей Животворящий Крест. Вооружимся сим непобедимым оружием христиан, сим победителем смерти, сею надеждою верных, сим светом кротких, сим оружием, отвергающим рай, низвергающим ереси, сею опорою православной веры, сею спасительною похвалою Церкви. Ни на один час, ни на одно мгновение не будем, христиане, оставлять его, повсюду нося с собою, и без него не станем ничего делать, спим ли, востаем ли, работаем, едим, пьем, идем в путь, плаваем по морю, переходим реки, — все члены свои будем украшать Животворящим Крестом. И не убоимся от страха нощнаго, от стрелы, летящие во дни, от вещи, во тьме преходящия, от сряща и беса полуденнаго (Пс. 90, 5, 6). Если его, брат, всегда будешь брать себе в помощь, то не приидет к тебе зло и рана не приближется телеси твоему (10). Ибо сопротивные силы, видя его, трепещут и удаляются. Крест упразднил идольскую лесть. Он просветил всю вселенную. Он отвратил тьму и возвратил свет Он от запада и севера, от моря и востока, собрав народы в единую Церковь, к единой вере и единому крещению, связал их любовию.

О, какие уста и какой язык восхвалит, как должно, сию непреоборимую стену православных, сие победоносное оружие великого Царя Христа! Крест — воскресение мертвых. Крест — упование христиан. Крест — жезл хромым. Крест — утешение бедных. Крест — узда для богатых, низложение горделивых. Крест — памятник победы над демонами, пестун юных. Крест — торжище для торжников, надежда отчаянных, кормило для плавателей. Крест — пристань обуреваемым, стена окруженным врагами. Крест — отец сирот, советник правдивых. Крест — утешение скорбящих, хранитель младенцев, слава мужей, венец старцев. Крест — свет сидящим во тьме. Крест — проповедь пророков,

сопутник апостолов, похвала мучеников. Крест — целомудрие дев, радость иереев. Крест — основание Церкви, утверждение вселенной. Крест — разорение идольских храмов, соблазн для иудеев. Крест — сила немощных, врач недужных. Крест — очищение прокаженных, восстановление сил в расслабленных. Крест — хлеб алчущих, источник жаждущим. Крест — благонадежность монахов, покров наготующим. Он водружен среди вселенной, насажден на любом месте, и тотчас произрастил гроздь жизни. Сим святым оружием Христос расторг всепоядающую утробу ада и заградил многокозненные уста диаволу. Увидев сие, смерть пришла в трепет и ужас и освободила всех, кем возобладала она с первозданного. Им вооружившись, блаженные апостолы покорили всю силу вражию и, в мрежи свои уловив все народы, собрали их на поклонение Кресту. В него облекшись, как в броню, мученики и воины Христовы попрали все замыслы мучителей и проповедовали с дерзновением. Его взяв и неся на себе, ради Христа отрекшиеся всего в мире с великою радостию вселяются в пустыне и горах, в пещерах и пропастях земных. О, безмерная и несравненная благость щедрот Божиих! Сколько благ даровал Бог Крестом человеческому роду! Слава Его человеколюбию, и поклонение, и держава во веки! Аминь.

(Печатается по книге «Образцы святоотеческой и русской проповеди». Харьков, 1887, с. 445—447).

Беседа в неделю 17-ю по Пятидесятнице

«И изшед оттуду, из пределов Геннисаретских, Иисус отыде во страны Тирския и Сидонския» **(Мат. 15, 21)**.

Повествует, дорогие братья и сестры, святый апостол и евангелист Матфей. С учениками своими Господь Иисус Христос посещал и языческие страны, чтобы блуждающие во тьме и сени смертной язычники могли видеть свет Его спасительного учения, чтобы и среди безбожных и заблудших взыскать и спасти тех погибающих, которые сознаются в своем нечестии и ищут спасения. И вот когда Он проходил по странам Тирским и Сидонским, «се жена хананейска от предел тех возопи к Нему», — говорит дальше святый евангелист. Странное дело, язычница, не служащая Богу истинному, выступает к Нему навстречу. Что же побуждает ее повернуться к Нему? Зачем она спешит к Господу, если служит другим ложным богам? На это ответ нам дают ей слова: «Помилуй мя, Господи Сыне Давидов: дщи моя зле беснуется», **— говорит она. Стало быть великое горе-беснование дочери побудило ее обратиться к Господу. Несчастная мать, она нигде и ни у кого не могла найти помощи в своем горе, а слышала, что Господь исцеляет всякия болезни; знала, что Он Милосерд к несчастным, и подумала, что быть может сжалится Он и над ее тяжелым положением, так обыкно-**

венно несчастье обращает к Господу и великих грешников, которые до тех пор живут по своим похотям. Чем сильнее и безвыходнее положение, чем большее несчастье и беда, тем скорее он ищет помощи Божией.

На вопль несчастной матери-хананейки Иисус Христос «не отвеща ей словесе». Страдалица мать не находит в Иисусе Христе того Милосердного Целителя, Который Сам шел навстречу всем страждущим... Да и стоила-ли язычница, проведшая всю свою жизнь в нечестии, чтоб Господь тотчас принял ее молитву? Правда, она еще не получила отказа, но и не слышит от Него ни слова утешения, Он как будто отвернулся от нее...

Что означает такой необыкновенный поступок Господа Иисуса Христа к несчастной матери хананайке? — Иудеев и злословящих Он призывает, и искушающих не оставляет, — говорит св. Иоанн Златоуст, — а ту, которая не знала ни Закона, ни Пророков и между тем показывает такое благочестие, Он не удостаивает даже ответа... Кто бы не соблазнился о Нем? Кого бы не преклонило страдание жены, умоляющей о своей дочери?.. Самые ученики тронулись несчастьем ее и смутились, хотя и не смели просить для нее милости: «и приступльше ученицы Его, только осмелились просить об одном: «моляху Его, глаголюще: одпусти ю... а почему? — Яко вопиет вслед нас», она беспокоит нас: или исполни ее просьбу, или совсем откажи, чтобы не кричала за нами. Это, кажется, не было проявлением сердечного страдания избавиться от докучливой просительницы, подобно тому, как неправедный судия исполнил просьбу вдовицы (Лук. 18, 5), чтобы не приходила больше докучать ему. Но и это ходатайство Апостолов не имело успеха: Он же отвещав рече: несм послан «ни к кому другому» токмо ко овцам погибшим дому Израилева», погибшим от того, что вместо пастырей у них были наемники. Правда, «у Меня есть и другие овцы, которые не от двора сего, которых надлежит Мне привести; придет время, когда и они услышат голос Мой» (Иоанн 10, 16); но теперь это время для них еще не пришло. Спасение должно начаться от Иудеев (Иоанн 4, 22). Христос Господь прежде всего есть слава людей Божих — Израиля (Рим. 9, 4), хотя Он же и Спаситель всех людей — всех народов земных. — И так, Спаситель как бы отклоняет просьбу жены Хананеянки.

Услышав такие слова Господа, Хананеянка не отчаивается, не бросает свои надежды. Для других довольно было бы одного молчания, чтобы впасть в отчаяние, тем более Его ответ мог повернуть ее в отчаяние. Однако она не отступает, напротив, видя бессилие своих ходатаев Апостолов, она вооружается похвальной дерзостью. Прежде она не смела и явиться перед лице Господа, а только вслед за Апостолами кричала, а теперь, «пришедши поклонилась Ему, глаголюще: Господи, помози ми!»

Какая сильная вера, какое мужество и смелость? Могли постыдиться самые св. Апостолы.

И Господь видел сердце ее, видел, что она перенесет еще большее испытание, радовался духом, что может на ее примере показать ученикам Своим, какова должна быть вера, и вот Он прерывает молчание и обращается к ней, но с таким, который был страшен и хуже всякого молчания: «несть добро от яти хлеба чадом и повреци псом...» Перед такими словами, которые решительно отказывают несчастной в ей просьбе, и которыми Иудее называются чадами, а она — псом, думаю, дорогие братья и сестры, не устояли бы никто от нас. Но не от таких была евангельская Хананейка. Эта язычница верующим сердцем чувствует, что Господь испытывает только ее веру: в самом тоне, каким сказаны эти слова, она слышит ободряющий голос Божественной любви, и вот она уловляет Самого Господа Его же словами — в Его словах она находит себе защиту: «ей, Господи», так Ты

верно говоришь, что я — пес; но естли я — пес, то значит еще не вовсе чужая; я знаю, что чадам необходимо давать пищу, но и мне она не совсем возбранена, несмотря на то, что я подобна псу, или лучше — потому наипаче я и имею в ней свою долю, что я подобна псу, «ибо и пси ядят от крупиц, падающих от трапезы, — со стола — господей своих». Этими словами она как будто говорит: если Ты называешь тех благодатных даров, которые Бог, яко щедрый и любящий Отец, разделяет своим чадам. Вот почему и я не теряю надежды получить хотя одну крохту, — скажи же хотя одно слово, какое только Ты умеешь говорить, и моя дочь будет исцелена! Она не ищет тех благ, какие заслужили чада-праведники, а смиренно понизив себя даже до пса, она умоляет Господа воздать ей по заслугам. И она действительно по заслугам и получает, «ибо и во Израилю такой веры не обрел»: «тогда отвещав Иисус рече ей: о жено, велия вера твоя!» и добавляет: «буди тебе якоже хощеши». И это творческое и сильное слово — «буди» стало делом: «и исцеле дщи ее от того часа», так что возвратясь в дом свой, мать нашла свою дочь уже здоровую.

Так смиренную, но твердую веру язычницы одобрил и вознаградил Господь. Будем же и мы, дорогие православные христиане, подражать этой похвальной и полезной, для нашего спасения, вере. Не станем унывать и роптать, если нас постигнет какое-нибудь горе. Господь не желает этой нашей погибели и устрояет то, чтоб мы вспомнили Его и обратились с раскаянием к Нему. Он допускает иногда на нас бедствия и мы оставляем на время свои грехи и прибегаем к Нему с молитвой, подобно Хананайке. И если не получаем сразу просимое, то это по маловерию нашему или же не веры «чего просим» и что на пользу нашей души. Уже то, что мы по причине бедствия обратились к Богу больше, чем избавление от телесного бедствия. И поэтому будем с верой терпеливо просить и ждать у Него помощи во всех житейских нуждах и благодарить Его за то, что ниспосланием нам нужд Он пробуждает в нас память о греховности нашей. Буди слава за все Отцу и Сыну и Святому Духу и ныне и присно и во веки веков. Аминь.

Ставлення Православної Церкви до боротьби за мир

В первісній Християнській Церкві, коли християни сходились на св. Євхаристії, сповідували віру в Спасителя Ісуса Христа і перед святим причастям взаємно цілувались з любові і миру. В нашій Літургії до сьогоднішнього дня зберігається цей поцілунок миру і любові, коли навколо престолу служить більше священиків. Коли прозвучать слова: «Возлюбим друг друга, да єдиномислієм ісповіми», присутні священики взаємно поздоровляються словами: «Христос посреді нас». А відповідь звучить: «Да єсть і будет», тобто — нехай є і буде. Так само звичаєм є поздоровлятися тим самим вітанням в часі, коли священик або єпископ пред'являє віруючим для цілування святий хрест. А цей момент не був лише літургійною справою, оскільки життя первісної Церкви несло немов літургійний характер у всіх своїх проявах. Апостол Лука пише: «І вони перебували в науці апостольській, та в спільності братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах... А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу» (Дія. 2, 42—47, також 4, 32—34).

Сьогодні коли і християнство прожило так багато потрясаючих моментів і труднощів, вже ані не можемо собі в повній мірі уявити глибокий зміст, який цей поцілунок примирення і любові і це вітання виражали в первісній християнській суспільності, в первісній Церкві. Це був рабовласницький період, де з одного боку стояв вільний, а з другого — раб, єство, від якого відбирались майже всі людські права. Християнство внесло до цього суспільства нові відносини. Тут навколо євхаристичного Христа в зібранні християн вперше у світі була зломана різниця між християнином-рабом і християнином з привілейованих верств тодішнього суспільства. Про цю справу апостол Павло з повною рішучістю проголосив, що тепер уже нема жида, ні

поганина, нема раба, ні вільного, нема чоловічої статі, ні жіночої, бо всі вірники во Христі є взаємно братами. В цьому товаристві кожна людина як людина має однакову гідність і наперекір тому, що і в Церкві були різні дари і служби. Тут Ісус Христос визволяє приниженого і поневоленого чоловіка і кличе його до вищої і вільнішої людськості (Гал. 3, 28). В апостольській Церкві міцна і глибока віра вела заможних людей до того, щоб продавали свої маєтки і придбану суму предкладали до ніг апостолів на користь всього суспільства, щоб всі однаково наїлися, одяглися і помогли собі. З внутрішньої вимоги особистої віри християнина і з євхаристичного суспільства Церкви прорвалася до несправедливого соціального режиму цієї епохи нова, сильна і визволяюча вість. Правда, Церква не хотіла робити революцію, але зсередини підломила поганський суспільний рабовласницький порядок. І не могло статися, щоб ці ідеї не знайшли родючий грунт у серцях багатьох втомлених і важко трудящихся. Якраз примирення в Христу і справжній мир між Христовими слугами завжди, як правило, пересягає через рамки церковного товариства, рамки церковного приходу.

І сьогодні Церква повністю усвідомлює собі, що коли хоче бути насправді вірним слугою живого Господа нашого Ісуса Христа, Який нас Своєю Жертвою на горі Голгофі примирив з Небесним Отцем, мусить відповідально продовжувати в цій внутрішній місії любові і миру, місії миру у всьому світі. Церква має виконувати цю місію в кожен час, отже, і в сьогоднішніх умовах життя, в нових суспільних відносинах, і особливо там, де ще існують такі суспільні стосунки, які відбирають від людини її основні людські права. Слова: колоніалізм, неоколоніалізм, експлуатація і т. п. ще не належать минулому, але часто виражають нещадну дійсність. Церква ніколи не жила неангажовано, ізольовано, куди б не пролягався біль і терпіння щоденного життя людини, одиниці і цілих груп людей. Православна Церква завжди була на стороні принижених і терплячих, переслідуваних і пригнічуваних. Вона сама багато разів була переслідувана із-за своєї вірності чистій апостольській вірі, була оплотом народів, з яким залишалася і в найтрудніші моменти загальнонародних трагедій. Разом з народом боролася за свободу, і навіть була вождем в цій святій боротьбі за національну і духовну свободу та незалежність. Слов'янські народи Європи це дуже добре знають. Досить, коли згадаємо болгарів, сербів, росіян, українців, але і греків та румунів, і зрозуміємо, чому Православ'я у них сталося національною Церквою. Доказом цього є і ставлення Православної Церкви в період другої світової війни, що доторкнулося і наших народів, нашої країни.

З цього історичного досвіду виходить Православна Церква і сьогодні, коли включається до справ загальних для всіх чесних людей земної кулі: до боротьби за збереження миру у світі — основи і передумови для здорового і прогресивного розвитку людини і всього людства, справи, завдяки якої можуть бути для добра людини застосовані всі її позитивні духовні сили і здібності. Як і ми самі слідкуємо, сьогоднішній світ значно змінився. Його

ритм, життєвий темп інший, що ми не помічали, мабуть, перед 50 роками. Сьогоднішній світ немовби не має порозуміння або час задуматись над церковними символіками, над їх мовою і смислом. Йдеться передусім про поцілунок любові і миру і вітання «Христос посреді нас. Да есть і будет!» Ці слова і вітання мають бути адресовані не лише вузькому церковному колу, церковному, літургійному товариству, але так, як це було за часів апостолів, і цілому світу. Це ж заклик Христа, а він спрямований на все людство. І саме так, щоб і сьогоднішній модерний, мобільний і нетерпеливий світ зрозумів велич і значення цих ідей і дійсності. Отже, Церква вимагає цей заклик перетлумачити на мову сьогоднішньої доби, щоб його сьогоднішня ера і сьогоднішня людина повністю порозуміли. А так це і є. Церква чим далі, тим частіше звертається до громадськості мовою сьогоднішньої людини — мовою політичних діячів, журналістів та економів. Для декотрих християн це явище здається якимсь розчаровуючим, бо були призвичаєні на іншу мову і на інші терміни і до цих сьогоднішніх, може, і не дісталися. Але в цьому напрямі прикладом служить для нас сам Ісус Христос. І Він, як Син Божий і Спаситель, говорив до людей мовою своєї доби, словами і термінами, які вони розуміли, і не раз засудив тих, які хотіли залишитись на старих, завживаних, але часто і неправильно пояснюваних термінах та ідеях. Так робили це і святі апостоли, конкретно, апостол Павло, який звернувся до поган, що звикли на філософську мову і терміни так, щоб розуміли вони Христову вість спаси. В цьому дусі вела діяльність і Вселенська Церква, яка в окремих символах віри використала не лише слова і терміни з Святого Письма, але і терміни та слова з тодішньої філософії, щоб вивернути помилкові і небезпечні погляди та щоб захистити правду. Тому і Православна Церква сьогоднішнього часу не боїться використати мову теперішньої людини, а особливо тоді, коли розходиться, щоб було добре чути основну вимогу віри і християнської моральності: зберегти за всяку ціну мир у всьому світі!

Християнський мирний рух, як рух прогресивно орієнтованих теологів та церковних працівників, виник після другої світової війни як природня реакція на ті страхіття, які ця війна запричинила і які б ще в більшій мірі могла принести дальша світова війна. При зродженні його брали активну участь і теологи Православної Церкви. Передусім це була Руська Православна Церква, яка негайно включилася до нового органу християнськи орієнтованого мирного руху — Християнської Мирної Конференції. Її центром є головне місто нашої республіки — Прага. Цим самим створилася можливість, щоб і наша Православна Церква активно поділялася на праці цього мирного осередку. Наші церковні представники не хиблять на жодній важливішій акції ХМК. Так само брали активну участь і в загальнохристиянських мирних зборах працівників християнських церков з усього світу. Декотрі з них працюють і в штабі ХМК, а наш церковний центр в Празі діюче допомагає при технічній праці, пов'язаній з цією вимогливою мирною

діяльністю. Так само і наш Православний богословський факультет в Пряшеві, духовенство наших єпархій і віруючі не забувають брати участь в цій важливій праці. Працівники факультету намагаються пояснювати багато важливих питань «мирної теології», що проявляється і в нашій періодичній пресі. І таким чином разом і ті, що беруть безпосередню участь в праці ХМК і в мирному русі взагалі, і ті, що зголошуються до цієї боротьби чесною і самовідданою щоденною працею, що є передумовою мирних стремлінь наших народів, створюємо передумови для добрих результатів боротьби за мир у всьому світі.

Спрямовуючою силою мирного руху в Церкві остає Руська Православна Церква. Її активність, теологічна серйозність, з якою розпрацьовує окремі проблеми мирної діяльності, не забуваючи при тому на вірність апостольському вченню, є дуже важливим моментом і для екуменічного аспекту мирної праці. ХМК об'єднує все більше і більше теологічних працівників різних церков і розростається як широко заснований міжнародний рух у всьому світі. Президентом ХМК є добре нам відомий Ленінградський митрополит Нікодим. І це не випадково. В цьому є доля заслуг на мирній праці Руської Православної Церкви, яка разом з всім радянським народом несла вагу воєнних мук як в часі війни, так і після її закінчення, коли треба було загоїти рани нещадних боїв з фашизмом, який був загрозою для всього світу. Православна людина добре знає ціну мирної праці, ціну миру і мирного будівництва, а тому повністю ангажується за цю працю. Не основна, як ми вже згадали, форма ангажованості, тобто, чи працювати прямо як учасник в мирних центрах, або утворювати передумови для мирної діяльності доброю і свідомою працею всюди там, де ми знаходимось. Було б зайвим говорити про мир і боротися за мир, якби наша держава і наші народи викликали неспокій у світі. Але якраз тим, що наш народ будує нове, спокійне життя і створює нові вартості, тим самим утворює ті найміцніші передумови боротьби за мир. Так само має бути і в Церкві. Якщо життя Церкви в цілому орієнтоване в дусі Христових Заповідей, то в такому разі це є не лише гарантією, але і моральним правом для боротьби за мир.

Ставлення Православ'я до питань миру є вирішальним і кладе перед нами все нові вимоги. Мирна праця не є справою лише малого кола фахівців, теологів або ієрархії Церкви, вона є справою всього Божого народу. Місія любові і миру починається для християнина при першому стосунку з словом Божим, участю в євхаристичних зібраннях, де всі стаємось єдиними з Христом — Царем миру. І ця дійсність має проявлятись в кожній сфері життя християнського приходу, в кожній сфері життя і праці кожного християнина, щоб тут виникали нові вимоги і мрії про те, з чого ця дійсність виринає. Мирна місія окремих церковних приходів є важливим засобом загальноцерковної мирної місії вдома і в світі. Одне без одного не можуть існувати. З цієї причини наша Церква має центральний мирний

орган, мають його і окремі єпархії і віримо, що праця цих органів принесе свої результати в близькому майбутньому. З цією метою була розпрацьована і концепція мирної праці Православної Церкви, яка буде за потребою удосконалюватися і доповнюватися. Це — конкретний доказ серйозного приступу до цих питань. Залежить від всіх нас, щоб ми намагалися пояснити собі ці обов'язки на всіх ступенях нашої праці і життя, отже, щоб ми переносили мирну ангажованість і до духовно-пастирської роботи, як це вказує вищезгадана концепція, щоб і наші віруючі свідомо поділялися на цьому благородному зусиллі. Пастирська і мирна праця мають бути спрямовані перспективно. І лише тоді, коли питання боротьби за мир стане справою всіх, справою свідомості кожної людини, лише тоді виконаємо наше християнське послання, — бути сіллю і світлом світу, лише тоді буде забезпечене плідне і благословенне співжиття людей у цілому світі, співжиття в мирі і спокої, життя в любові, яка є проявом і завершенням кожної досконалості і щирості.

Прот. Штефан Пружинський.

Задачи последователей всех религий в утверждении справедливых отношений между народами и государствами

Разделение человечества на разные народы произошло в глубокой древности. Как научает нас Библия, оно совершилось по воли Создателя (Деян. 28, 19—20). И мы, присутствующие на Конференции, принадлежим к разным нациям и религиям. В их основу полагаем нашу веру в наивысшее Существо. Поэтому религиозный человек сугубо должен руководиться принципом справедливости, как и Бог наш есть абсолютная Справедливость. При соблюдении справедливости все шаги человека и добрые его начинания низводят на него благословение Божие. Кто руководится справедливостью, тот приобретает динамичную устойчивость в своих трудах, рассуждениях и делах. Ведь и Божественный закон, изложенный в книге Библии, и человеческие законы, которые оберегают достоинство человека, также имеют прочное свое основание на принципах справедливости. Иначе настал бы полный хаос среди людей.

Мы здесь собрались для того, чтобы обменяться мыслями по насущным вопросам. Дело защиты мира — миссия не отдельных церквей, а всех религий на земле. Чтобы эта деятельность была эффективной и плодотворной, представители всех религий должны трудиться совместно, так сказать, плечо к плечу за разоружение и за мирное сосуществование. И вот эта тема — «Утверждение справедливых отношений между народами» — ею занимается наша рабочая группа. Нашей обязанностью является всесторонне обсудить вопрос, как достичь этой цели справедливых отношений между народами в разделенном мире? По моему субъективному мнению, необходимо усиливаться людям доброй воли в отстранении существующей несправедливой

экономической «западной системы», построенной на эксплуатации и насилии со стороны сильных (вооруженных) государств в отношении к слабо развитым странам. Униженные и оскорбленные народы неприсоединившихся государств не хотят больше терпеть эту западную экономическую систему, которым надо оказать всестороннюю помощь — стать независимыми от эксплуататоров. Ма миролюбивых принципах рождается новый экономический порядок доброй воли, т. е. каждому свое, на что имеет законное право. Добиваться разоружения, чтобы пощадить людей от безрассудной траты народных средств на вооружение, которое фактически делает «насилие» на экономику, отчерпывая народные материальные ресурсы.

Утверждение справедливых отношений между народами определенно внесет стабильность в дело мира. Ибо мир и справедливость являются критериями миротворческих отношений народов между собою.

Христианство возвестило, что все люди равны пред Богом. Нет различия в гуманных отношениях между эллином и иудеем, варваром скифом (Галат. 3,26—28). Все люди от наивысшего Промысла призваны к одной общей цели — жить и руководиться справедливостью, чтобы войти им в единение с Наивысшей Правдой, с Богом (Иоан. 17, 21). Понятно, должно считаться с тем, что каждый народ имеет и свою специфическую исторически сложившуюся обстановку, заботясь интересами своих граждан. Но это не должно идти во вред другому народу, если нарушаются принципы справедливости. Идея гуманности напоминает, что, прилагая заботу о благополучии своего народа (это закономерно), в то же время должно делиться своими достижениями и с другими, нуждающимися в том.

Задачей религий есть — вносить в широкое общественное сознание ту истину, что, делая добро другим, в то же время мы делаем добро себе. Вот почему всякое дело милосердия к другим заставляет нас чувствовать в себе более быть расположенными к такого рода полезным делам. И в этом доказывается справедливость внутреннего состояния не испорченной души человека.

Обсуждая вопрос о справедливости, воспитание в ней людей и применение на практике, как мне кажется, во многом оно обосновывается на здравом рассуждении и совести человека, что свойственно всем людям. Разум — это величайший дар Божий. А совесть человека — это неподкупный внутренний судья нашей жизни. Свою совесть религиозный человек должен беречь, прислушиваться к ее голосу и руководиться ею. Такой вид справедливости может быть назван «юридической справедливостью». Этот принцип заключается в том, чтобы воздавать каждому то, что ему принадлежит: «кому подать, кому оброк, кому страх, кому честь, честь» (Рим. 13, 7). Юридическая справедливость, которая должна обосновываться на разуме и совести, охраняет права каждого человека, его честь и достоинство. Она сжато обобщена в Декалоге Моисеева закона: «не убивай, не кради, не лжесвидетельствуй на другого» и т. д.

В осуществлении справедливости человек должен руководиться также нормами морали, представляя другого человека не только как отдельную единицу, но как члена общества, в состав которого входят многие отдельные личности. Справедливость определяется не только нашим отношением к другим людям, но прежде всего нашим отношением к Наивысшему Существу, Господу Богу.

Истинная справедливость не может осуществляться без искренней любви. Любов имеет величайшую силу; она напоминает нам, как надо восстанавливать нарушенную людями справедливость. Любовь открывает наш взгляд в ширь и в глубину увидеть внутреннюю сущность другого человека, понять его душевное состояние. Больше того, нам надо узнать в нем своего брата, сестру й найти лучшее средство исправления его заблуждений, ошибок, размягчив его жестокость, если мы заметим в нем.

Справедливость человека должна доходить к самоотверженности ради другого, чтобы наша справедливость была бескорыстна непричастна тщеславия и эгоизма. Каждый человек в отдельности, религиозные объединения в целом несут ответственность за судьбу всех людей. Потому что все люди и народы имеют право на свободу в хорошем смысле слова, на свои жизненные права и необходимое обеспечение. Но свободой или властью человек может и злоупотреблять, чем нарушает справедливость и гармонию сосуществования людей.

Хотя этих несколько мыслей обоснованы на христианской этике, но я также убежден, что и остальные религии располагают таким же возвышенным учением о соблюдении справедливости и распространении ее в массах. В таком духе все мы, представители разных религий, воспитываем своих членов, содействуя укреплению справедливого мира на земле. Крайне необходимо не только усиливаться в разрядке, но и в достижении полного разоружения и остановке гонки вооружения. Последнее способствует углублению экономического кризиса Запада, инфляции, безработицы.

Все мы, к каким бы религиям не принадлежали, должны неутомимо действовать в особенности там, где умышленно нарушается справедливость. Вопль обиженных на Западе замалчивается и силою, терором. При таком положении дела никто не должен стоять в стороне в отстранении социальной и национальной несправедливости, но активно помогать в разрешении жгучих проблем и светом религиозного учения, опираясь и на гуманные общественные законы, добиваться справедливости. В отсутствии справедливости не мыслимо развивать мирную жизнь на земле. Справедливость — это «краеугольный камень», положенный в основание сильного общества людей.

А чтобы религиозные люди были носителями этих идеалов, они должны сами прежде всего быть примером справедливости, морали, братолюбия и жертвенности ради всеобщего блага и мира во всем мире.

† Митрополит Дорофей.

Єпископ Горазд про любов до народу і вітчизни

Пошана до батьків, якщо вона послідовна, веде нас до того, щоб ми поважали і любили й рідну мову, рідні звичаї, свій народ і свою країну. Релігія нас пов'язує з Богом і вічністю, національність єднає родини того ж племені в народ.

Людина родиться в суспільстві певного народу, а отже національність є вартістю, даною нам Прозрінням Божим. Цей дар Божий має вирощуватись далі, внутрішньо удосконалюватись і зовні розможуватись окремим і спільним зусиллям членів народу, бо національність нам дана як гривна, яка має бути помножена. Національність має вже як дар Божий свою велику ціну і зобов'язання для кожної людини. Як маємо моральний обов'язок поважати своїх родичів, зголошуватись до них і любити їх, і хоч вони були б людьми цілком простими, так кожна людина повинна голоситись до своєї національності, любити свій народ і трудитись на його благо, і хоч з різних причин він находився на низькому рівні освіти. Свідоме віднародження є великою моральною провиною, бо це ж є заперечування батька і матері. Віднародження є порушенням порядку, даного Прозрінням Божим. Воно, коли є свідоме і навмисне, запричиняє в душі людини таку ж саму пагубу, як і кожен інший злочин. Як злочинці бувають дерзкими, так і віднародженням стає людина дерзкою і безоглядною, щоб умовчати свою свідомість і щоб пристосуватись до неправди і брехні. Правдивою є приказка: «Потурченець гірший турка». Так само грішно зневживати залежність і біду ближнього і примушувати його, щоб денаціоналізувався.

Православна Церква займає позитивне і в принципі таке ж ставлення до всіх народів. Вона організується за народами, користається національною мовою при службі Божій і зживається з національною історією, традиціями, потребами, болями, старостями і радощами та з духом того народу, який зголошується до неї. Притім наднесення себе над іншими народами є чимось чужим, бо всі національні церкви православні є рівноправними і творять вищу спільну єдність, церкву загальну, в рамках якої окремі народи є на своїх територіях самостійними господарями у своєму церковному житті.

Кожна православна церковна одиниця (приход, монастир, протопресвиріат, єпархії) має свій національний характер, що не може бути зміненим, бо належить до самої її юридичної основи. Нема в історії Православної Церкви випадку, щоб, наприклад, сербський або болгарський церковний приход змінився через

певний час в грецький або інший, і навпаки, — і хоча б був осамілим і оточеним інонаціональним середовищем. Цілі сторіччя живуть грецькі православні церковні приходи у Відні, Будапешті, Мюнхені, Кельні-над-Рейном; свій національний характер утримують недоторканим в Італії сербські православні церковні приходи в Задрі, Терсті і Перої. (Примітка редакції: ці міста належали Італії до війни). Жоден православний монастир не став ніколи денаціоналізатором власного народу або поселень свого народу.

З терміном народу вузько пов'язаний термін вітчизни. Як сім'я має свою домівку і своє вогнище, так і кожен народ, поки не є народом кочівним і живе в нормальних умовах, має свою вітчизну. Тобто територію, на якій поселений, на якій з покоління в покоління робить своє діло, на якій творить свою історію, несе щоденне бремено дня і гіркоти, яку оброблює і прикрашує, на якій живе і помирає і до землі якої складає свої кості. Як віра і національність, так і вітчизна дорога для православних християн. Випливає це і з церковної молитви за тих, «які за віру і за вітчизну життя своє поклали». Так само й Господь Ісус Христос любив народ, в оточенні якого народився, і землю, на якій жив. Плакав над майбутнім заником головного міста Єрусалима, бо вітчизну і її головне місто Він любив. Хто за свій народ або за свою країну ганьбиться, той вартий огиди від усіх людей.

Історія доказує, що жоден, ані найпримітивніший народ, не може жити без якого-такого державного упорядкування. Метою цього державного упорядкування є піклуватися про порядок, мир, благобут людей і про розвиток національних сил. Таке старання має застосовуватись в рамках морального закону, вписаного у свідомість всіх людей, і має служити задумам Божим. Існування держави є морально обгрунтованим, коли служить своїй меті. Але коли держава непоправимо застосовується так, що досягнення своїй меті не допомагає, то така держава стає нездатною для життя і через певний час заникає.

Православна Церква признає державну владу і молиться за представника держави, щоб Бог просвіщав їх задуми і сили для правильного виконування обов'язків і щоб в серцях їх викликати приязнь до православних жителів, щоб могли спокійно, побожно і чесно жити згідно з своєю вірою.

(«Православний катехизм», 2 вид., Прага, 1950, стор. 108—109.)

Про молитву

Бог говорить з нами через природу, з'явлення Сина, через прозріння, як і причиненням Св. Духа. Та всього цього для нас недостатньо, ми повинні Йому відкривати і наші серця. Якщо ми хочемо жити справжнім, духовним життям, мусимо бути в дійсному зв'язку з Богом. Бажаючи бути в зв'язку з Богом, мусимо з ним радитись про справу свого щоденного життя, а це докажемо посередництвом молитви.

Слово **«молитва»** означає ближчий зв'язок з Богом і розмова з Ним. Посередництвом молитви просимо від Бога те, що потребуємо, дякуємо за милосердя, яке нам дає Бог, хвалимо і прославляємо Єдиного. Молитвою також звертаємось до Пречистої Діви Марії, ангелів і святих, але вже не так, як до Бога, але як до угодників Божих, щоб вони ородовали за нас перед Престолом Отца Небесного.

Молитва не лише корисна для нас, але потрібна вона і для спасіння, тому Бог коли хоче, щоб ми всі спаслись, нам її і приказує: **«Просіть і дасть ся вам»** (Мат. 7,7). При молитві маємо вникнути до своєї свідомості і усвідомити собі, що говоримо до мовчачого невидимого Бога.

Молитись — для віруючої людини, — щось самозрозуміле. Людина потребує молитву, але, з другого боку, ставиться з опором до неї, а тому кожен з собою мусить вести боротьбу. Молитву ми мусимо вивчати, хоч з початку ані не розуміємо чому. Думаємо, що саме молитва мусить прийти сама так, як джерело із землі. Кожен, хто є в стосунку з Богом, має, що потребує. Многі люди молилися б, але не знають як. В молитві маємо зосередитись, бути витривалими, і наша молитва мусить бути пов'язана з вірою.

Бог є на кожному місці, всюди нас видить і слухає, тому і молитись до Нього можемо на будь-котрому місці і в хоч-який час. Віруюча людина має у звичаї, що для молитви дома утворить місце, що прикрашене іконами, Св. ікони використовуємо тому, щоб нагадували нам Бога, Його святих, ангелів і щоб нам помагали молитись уважно.

Для загальної, інакше кажучи, церковної молитви, що називається церковним богослуженням, віруючі сходяться до храму. Найважливіше богослуження є св. Літургія, на якій приноситься безкровна жертва Тіла і Крові нашого Спасителя Ісуса Христа.

Багато разів під час щоденного життя на нас з боку сатани приходять спокуси. Іноді нас випробовує Бог, як говорить апостол Павло: «**Вірний Бог, Який не допустить, щоб ви випробовувались більше, ніж можете**» (1 Кор. 10, 13). Бог хоче, щоб в спокусах ми звертались до Нього і просили помочі в боротьбі з спокусою.

Щоб ми одержали Божу милість, дуже корисно звертатись до святих. Ще більше маємо молитись до Богородиці, яка тим, що породила Ісуса Христа, стоїть найближче до Бога. Тому віримо, що її молитви за нас є сильні перед Богом. Віримо, що Богородиця є завжди охоча прийняти наші молитви і також помогти нам по своїй милості. У своїх молитвах звертаємось до Неї з просьбою, щоб просила Ісуса Христа, який прийде ще раз на землю як справедливий Суддя, судити і нагородити людство згідно їх заслуг.

Молитись маємо і до ангелів. Милосердний Бог желає, щоб всі люди були спасені і ввійшли в Царство Небесне. Щоб ми могли це досягти, — посилає нам ангелів-хранителів. Ангели нам прищеплюють добрі думки і побажання, охороняють нас від зла і помагають в доброму. Кожна людина має свого ангела. До тих ангелів молимось, щоб вони нас не облишали по весь день і ніч і щоб нас завжди представили перед милістю Божою достойними.

Молитва — дуже приємна справа, в якій наші душі запалює любов'ю до Бога, без якої не будемо мати сил ставити опір ворогам і не досягнемо витривалість в добрі. Щоб ми молитву добре виконали і мали користь з неї для душі, треба, щоб ми визначили собі мету, для якої будемо молитись. Треба молитись тому, щоб ми тісніше зв'язались з Богом. Не настільки добрі думки, як добрі вчинки нас поєднують з Богом, а такі є почуття, що родяться в молитві, почуття покори, довіри, зрікання самого себе, самопожертва... і особливо покаяння з власних гріхів.

Кожен з нас потребує молитву від усіх, так само і від одиниці потребують всі. Молитись мусимо за живих, мертвих, але і за тих, які ще не є на цьому світі, бо просимо, щоб мир настав на землі. Молимось в дусі любові, знаючи, що ніхто не спасеться інакше, як молитвою всієї Церкви, в якій перебуває Єдина Глава сам Ісус Христос. Ми завжди маємо мати на думці, що поки не прийшов час Царства Небесного, всі члени Церкви, живі і мертві, безперестанно удосконалюються взаємною молитвою.

Петро Гуменик, священик.

Прочный и справедливый мир всему человечеству

Самой настойчивой потребностью нашего времени является обеспечение справедливого мира на земле. Испытав на себе две последние мировые войны, верующие люди не могли оставаться в стороне от возникшего гуманного миротворческого движения. Защита жизни на земле — это священное дело не одной, двух или несколько церквей. В это движение должны входить все существующие религии — все человечество. Эту миссию и долг восприняла Русская Православная Церковь от самого начала возникновения этой идеи с 1948 г. Она стала блестящим примером для всех религий не только в Советском Союзе, но и вне его пределов. Созыв двух конференций по защите мира всех религий в Троице-Сергиеву Лавру показал, что такое мероприятие осуществимо и весьма полезно. Первая из них была в 1952 г., а вторая в 1969 г. Но самая могущественная Конференция такого рода состоялась в Москве с 6 по 10 июня 1977 г. Она осуществилась по инициативе Святейшего Патриарха Московского и всей Руси ПИМЕНА. В Конференции взяло участие 650 делегатов из 107 стран мира. Этой Всемирной Конференции за мир и сотрудничество предшествовало несколько предварительных заседаний, которые детально обсудили тематическое содержание Конференции. Весть о подготовке Конференции разлетелась по всем мире и возбудила огромный интерес разных религий и людей всего мира.

В воскресение 5 июня накануне Конференции все ее участники собрались почти полностью. Уповая на успех Конференции, не столько на свою силу, мудрость и опыт, но на помощь свыше, все религии собрали единомысленных себе для совершения молитвы. Христиане собрались в патриарший кафедральный Богоявленский собор в Москве, чтобы совокупно вознести молитвы Начальнику мира Христу. Божественную литургию возглавили Блаженнейший Патриарх Александрийский Николай VI и Святейший Патриарх Пимен. Им сослужили — Патрирарх Болгарский Максим, Митрополит Дорофей, Митрополит Таллинский и Эстонский Алексий, Митрополит Тульский и Белевский Ювеналий, Председатель Конференции, духовенство и диаконы.

При окончании литургии с замечательным словом выступил Патриарх Александрийский Николай. Основывая свою речь на Св. Писании, он красноречиво подчеркнул существо идеи мира на земле. Народ СССР сильно пострадал от немецких нацистов, но он ныне стал могущественным, призывая все человечество строить свое будущее в мире, дружбе и сотрудничестве. Святейший Патриарх Максим дал высокую оценку миротворческого деяния Русской Православной Церкви, ее Святейшего Предстоятеля Патриарха Пимена, архиереев и богословов. Святейший Патриаирх Пимен выразил благодарность выступавшим ораторам за их вдохновляющее слово по созыву настоящей Конференции. Приветствуя делегатов-гостей, он высказал свое удовлетворение от прибытия их с разных стран на Конференцию.

Того же дня Святейший Патриарх Пимен устроил прием для делегатов-христиан и вновь горячо приветствовал их вдохновенным словом. С ответным словом благодарности выступил Митрополит Дорофей. Он отметил, что в Чехословакии высоко оценивают величайший вклад миротворческих движений уже из самого начала (1948 г.) на состоявшемся поместном Соборе по случаю 500-летия автокефалии Русской Православной Церкви. Выступали также другие делегаты, которые единомысленно высказывали чувства благодарности Святейшему Патриарху Пимену по инициативе созвания настоящей Конференции. Дело защиты мира касается всех религий и всех народов, — замечали в своих выступлениях делегаты.

Пленарное заседание Конференции начало свою работу в понедельник 6 июня содержательным вступительным словом Председателя Митрополита Ювеналия. Он горячо приветствовал всех собравшихся с высокой целью — внести свой вклад в миротворческую сокровищицу. Он объявил, что на Конференцию собралось 650 делегатов из 107 стран. Святейший Патриарх Пимен, приветствуя присутствующих, высказал свою радость от так внушительного количества собравшихся, с тем, чтобы сделать мир раз и навсегда нерушимым. Одновременно было зачитано послание участникам Конференции Председателя Совета Министров СССР А. Н. Косыгина. Советское правительство, — сказано в послании, — высоко оценивает деятельность религий, борющихся за справедливий мир, разоружение и за полную разрядку. Пленум принял текст ответа высокому государственному деятелю, в котором выражает чувство благодарности за внимание и оценку религий в борьбе за мир. Присутствующие на Конференции познакомились с текстом поздравлений от выдающихся деятелей с разных стран мира, от советской общественности и др. Все ораторы были созвучны — мир — это ключ к счастью человечества.

С главным докладом выступил Председатель главного мусульманского духовного управления в Средней Азии и Казахстане Муфтий З. И. Бабахан на тему **«За прочный мир, разоружение и справедливые отношения между народами»**. Он весьма удачно сочетал все религии и их учение по миротворчеству. Приводил цитаты не только из Корана и буддийского учения, но и из книг Нового Завета, Евангелия, что имело хорошее влияние на участников Конференции. Были еще зачитаны три содоклада: **«За прочный мир»** (зачитал каноник Б. Каара, генеральный секретарь Всеафриканской Мирной Конференции и церквей), **«За разоружение»** (зачитал каноник Гоор), **«За справедливые отношения между народами»** (выступал Митрополит Павел Мар Григорий (Вергезе), Балабарская Церковь Индии). Затем образовались три рабочие группы, в которых делегаты могли выступать по своему выбору. Первая группа **(«За прочный мир»)** обсуждала вопросы и основы межрелигиозного сотрудничества. Группа разрабатывала следующие подтемы: **«Основы религиозного сотрудничества в миротворческом служении»**, **«Разрядка международной напряженности и политических конфликтов в отдельных регионах»**, **«Роль ООН и ее учреждений для укрепления международного мира»**, **«Новый международный экономический порядок»**, **«Задачи последователей всех религий в утверждении мира»**. Вторая рабочая группа **(«За разоружение»)** рассматривала вопросы по таким подтемам: **«Отношение религий к проблеме вооружения и разоружения»**, **«Гонка вооружений, милитаризм»**, **«Разоружение (ООН, переговоры СОЛТ, Венские переговоры)»**, **«Роль неправительственных организаций в разоружении»**, **«Задача последователей всех религий в содействии достижения разоружения»**. Третья группа работала по таким подтемам, что вытекают из главной темы **(«За справедливые отношения между народами»)**, — **«Религиозный подход к человеческой личности, к отношению между народами и государствами и современные принципы этих отношений»**, **«Права человека, проблема беженцев, расизм и др.»**, **«Многонациональные корпорации»**, **«Проблема народонаселения, экология, миграция»**, **«Задачи последователей всех религий в утверждении справедливых отношений между народами и государствами»**. В этой рабочей группе участвовал и Митрополит Дорофей.

8 и 9 июня работа проходила в комиссиях. Наша делегация в полном составе была принята чехословацким послом в Москве Яном Гавелкой, который с большим интересом ставился к вопросам работы Конференции. Для

участников Конференции был устроен концерт — пение церковных и несколько светских песней.

9 июня состоялась встреча по религиям в отдельности. В отчетных докладах отражалось стремление специфическим способом для религий прокладывать путь к упрочению мира. Война есть преступление против Бога и человечества. Без внутреннего мира нельзя человечеству выполнить свое назначение на земле и приблизиться к Богу.

10 июня состоялось пленарное заседание с отчетами рабочих групп, а вечером того же дня Председатель Совета по делам религий при Совете Министров СССР В. Куроедов дал большой прием, на котором он выразил удовлетворение по созыву Конференции. На его приветственную речь многие из участников выступили с ответной речью, в которых подчеркивали значение борьбы за мир. В тот же день еще выступил и Генеральный секретарь Всемирного Совета Мира Р. Чандра, который тоже высоко оценил результаты Конференции.

Конференция приняла заключительные документы: **«Обращение к правительствам всех государств мира»** и **«Обращение к религиозным деятелям и всем верующим людям мира»**.

В заключении было произнесено еще несколько содержательных речей. Каноник Гоор (Бельгия) высказал мысль, что несмотря на разные религиозные убеждения делегатов, работа Конференции проходила в атмосфере взаимопонимания и сотрудничества. Выступил также и Святейший Патриарх Пимен и поблагодарил Председателя Конференции, Высокопреосвященнейшего Митрополита Ювеналия, Подготовительный Комитет и всех участников-делегатов.

Митрополит Ювеналий, обращаясь к участникам заключительного пленума, между прочим, сказал, что результаты Конференции будут приносить свои полезные плоды в деле мира, дружбы и взаимопонимания людей. Он поблагодарил Святейшего Патриарха Пимена, давшего инициативу по созыву этой Конференции и за его неустанную заботу и поддержку во время подготовки. Всемирная Конференция за мир, сотрудничество и безопасность народов закончилась молитвой.

Того же дня Святейший Патриарх Пимен дал большой прием для всех участников и гостей. В своем выступлении он выразил свое удовольствие и радость по поводу замечательных результатов Конференции. С ответной речью выступил и Митрополит Ювеналий и высказал мысль, чтобы был образован узкий комитет в продолжении идеи работы окончившейся Конференции. Выступали и другие участники, которые тепло благодарили Русскую Православную Церковь за те огромные труды и издержки, которые были отпущены для успешной работы. Ораторы также выражали благодарность правительству СССР за поддержку по созыву Конференции, которая сталась выдающейся вехой в истории миротворческого движения.

Силы мира должны сделать все возможное, чтобы восторжествовал мир во всем мире.

М. Д.

З життя Пряшівської єпархії

АРХІЄРЕЙСЬКІ БОГОСЛУЖБИ

● 17 липня ц. р. Преосвященний Владика Николай, єпископ Пряшівський, з нагоди храмового свята св. Кирила і Мефодія відслужив архієрейську св. Літургію в Стропкові. Преосвященного Владику супроводили о. прот. Павло Пиданич, голова місійного відділу ЄР. Урочисту проповідь сказав Преосвященний Владика Николай.

● 24 липня ц. р. Преосвященний Владика Николай відвідав у супроводі о. прот. Петра Спишака, директора ЄР, православний приход Вишню Полянку, філіал Варадки, де освятив іконостас і відслужив урочисту архієпейську св. Літургію. Проповідь сказав о. прот. Василь Матейка. За самовіддану працю при окрашенні храму Божого Преосвященний Владика нагородив похвальною граматою місцевого священика і кураторів.

УСТАНОВЛЕННЯ

● О. прот. Йоан Тей, настоятель приходу в Братіславі, був першим серпнем 1977 р. назначений архідеканом на території Західнословацького краю.

ПЕРЕМІЩЕННЯ

● О. Йоан Глиганич, настоятель приходу Кальна Розтока був першим серпнем 1977 р. переміщений на православний приход у Стащині.

Посмертна згадка

21 липня ц. р. на 74 році життя віддав свою душу Створителю чоловік, батько і довгорічний член церковного кураторського збору в Словінках МИХАЙЛО КУХАР. Небіжчик був головою церковного кураторського збору, потім був касирем, а в останні роки чесно і свідомо виконував обов'язки дзвонаря.

В його особі втрачаємо віруючу людину неоцінимих людських рис характеру, якими був багатий протягом усього свого життя.

У похороні взяли участь у великій кількості вірники і друзі. Похорон справляв настоятель приходу о. Й. Новак.

Блаженний покой і вічная Тобі пам'ять!

З життя Михалівецької єпархії

ВІДМІЧЕННЯ ІМЕНИН ВЛАДИКИ КИРИЛА

● 5 липня ц. р., в день свята слов'янських равноапостолів св. Кирила і Мефодія, Преосвященний Владика Кирил, єпископ Михалівецький відмітив свої іменини. В цей день відслужив св. Літургію в місцевому кафедральному храмі. По закінченні св. Літургії о. митр. прот. Миколай Щербей, директор Єпархіальної Ради, від імені свого та від імені духовенства й віруючих єпархії сердечно поздоровив Владику із іменинами і зажелав до дальшого життя много доброго здоров'я, трудових успіхів, духовної радості і щедрого Божого благословіння.

ОСВЯЧЕННЯ ВІДНОВЛЕНОГО КАФЕДРАЛЬНОГО ХРАМУ

● 10 липня ц. р. було урочисто освячено кафедральний храм в Михалівцях по його обмальовці. (Інформацію про цю подію публікуємо на іншому місці).

ТРАДИЦІЙНІ ОДПУСТОВІ БОГОСЛУЖЕННЯ

● 17 липня ц. р. відбулись храмові торжества з нагоди свята св. ап. Петра і Павла в Підгороді. Одпустові торжества відслужив настоятель місцевого приходу о. декан Ладіслав Федор, який одночасно сказав і проповідь.

● 3 липня ц. р. православні вірники з Марковець торжествували храмове свято, засвячене св. ап. Петрові і Павлові. Св. Літургію у храмі служив о. прот. Юрій Лович, настоятель приходу з Фалкушовець, за асистування о. декана Михайла Федича, настоятеля місцевого приходу. Проповідь сказав о. прот. Юрій Лович.

М. Щ.

Подкрестное раскаяние

Среди пространной пустыни
Красуется ветхий крест,
Ему из дали до ныне
Воздает христианин честь.

Снимая шляпу, крестится,
Молитвенно милости
Прося, глубоко клонится,
Боже! — воскликнув, — прости!

В раздумьи ближился к Нему,
Странствующий страны той,
К Распятью таинственному,
Негодуя сам собой:

Зачем, зачем я родился,
Зачем, зачем страдаю?
Чем я, Христе, провинился?
Грехов своих не знаю . . .

И ругаясь незаметно,
Под крестом очутился . . .
Замолк. И сразу жалостно
Прощеньем оправдался.

Разгульной жизни глубину,
Пост в рядах злых отроков,
Признавая свою вину
И множество пороков.

На колени стал молиться,
И прося прощения,
Безчисленно о грудь бился
В признак раскаяния.

о. А. Э. Подгаецкий.